

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта: kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00

Урок № 7

Дата: 23.10.2023

Тема: Паризька мирна конференція

Мета: охарактеризувати Паризьку мирну конференцію; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого.

Хід уроку:

18 січня 1919 р. президент Франції Р. Пуанкаре офіційно відкрив Паризьку мирну конференцію.

Провідну роль на конференції відігравали США, Франція, Англія, Японія та Італія.

Головою Паризької конференції обрали французького прем'єра Ж. Клемансо. Конференція розпочала свою роботу в умовах нового співвідношення сил у світі.

США займали передові позиції у світі, їхня економічна й військова міць під час війни різко зростає. Президент В. Вільсон вважав, що США можуть стати гарантом миру в Європі та світі. Таке його бачення відображене в «14 пунктах» і було новим словом у міжнародних відносинах. Велика Британія і Франція перебували у складному економічному становищі. Незважаючи на перемогу у війні, вони втратили свій колишній вплив на міжнародній арені.

Радянська Росія не брала участі в Паризькій конференції. У країні тривала Громадянська війна, результат якої не був визначений.

Країни Антанти не мали єдності щодо перспектив відносин з радянською Росією. Проте всі версальські документи резервували можливість майбутнього окремого врегулювання відносин з Росією. У Версальському договорі були особливо обумовлені права Росії на отримання в майбутньому реституцій з Німеччини.

Втративши сподівання на конструктивний діалог з більшовиками, держави ухвалили рішення активізувати тиск на них. Однак при цьому країни Антанти визнали за необхідне вивести свої військові контингенти з російської території й одночасно збільшити допомогу антибільшовицьким силам усередині Росії, а також її країнам-сусідам.

Керівники Центральної Ради домагались офіційного визнання Антантою Української Народної Республіки. Проте Антанта щодо України вела двоїсту політику. З одного боку, вона підтримувала білогвардійський рух. Одночасно, намагаючись утримати УНР від переговорів з Німеччиною, Франція та Англія у грудні 1917 р. визнали уряд УНР, проте допомогу Україні не надали.

У цій складній зовнішньополітичній ситуації УНР, Німеччиною та її союзниками був підписаний у Бресті мирний договір. Згідно з договором УНР, повністю відокремившись від Росії, була визнана державами Центрального блоку. За цим договором припинялась війна між Україною та державами Центрального блоку. Німеччина й Австро-Угорщина зобов'язувались надавати допомогу Україні. За урядом УНР закріплювалось постачання для Німеччини й Австро-Угорщини продовольчих товарів.

У січні 1919 р. на Паризьку мирну конференцію прибула об'єднана делегація УНР і ЗУНР на чолі з Г. Сидоренком. При цьому послі обох українських держав діяли самостійно. Жодна із делегацій не мала підтримки від країн Антанти. Особливо ворожою щодо ЗУНР була позиція Франції, зацікавленої у зміцненні Польщі як противаги Німеччині на Сході.

Зі свого боку, делегація Польщі намагалась переконати учасників конференції в тому, що утворення незалежної Української держави — цілком в інтересах німців та австрійців; що українці нібито охоплені пробільшовицькими настроями, і це становить загрозу для Європи. У червні 1919 р. представники Антанти на Паризькій конференції визнали права Польщі на окупацію Східної Галичини. При цьому зауважувалось, що поляки в цьому регіоні будуть управляти тимчасово й нададуть краєві автономію.

Версальський мирний договір, який офіційно завершив Першу світову війну, підписали у Версалі (що за 18 км від Парижа) 28 червня 1919 р. Німеччина, котра зазнала поразки у війні, з одного боку, і «союзники та об'єднані держави», які здобули перемогу, — з іншого.

Сенат США відмовився від ратифікації Версальського договору через небажання Сполучених Штатів зв'язувати себе участю в Лізі Націй. Натомість США в серпні 1921 р. уклали з Німеччиною особливий мирний договір, майже ідентичний з Версальським, але він не включав статті про Лігу Націй.

Версальський договір набрав чинності 10 січня 1920 р. після ратифікації його Німеччиною й чотирма головними союзними державами: Англією, Францією, Італією та Японією.

Перерозподіл територій. Франція. Загарбані Німеччиною в 1870 р. французькі провінції Ельзас і Лотарингія повертались Франції. Їй також передавались рудники Саарської області.

Німеччина. Союзники окупували ліві узбережжя Рейну. Зона на схід від Рейну на 50 км підлягала повній демілітаризації.

Бельгія отримала округи Ейпен і Мальмеді.

Данія збільшила свою територію за рахунок північної частини Шлезвігу.

Польща отримала Познань, райони Померанії, Західної та Східної Пруссії, частину Верхньої Сілезії. Еданськ (Данциг) здобув статус «вільного міста» під управлінням Ліги Націй.

Перерозподіл колоніальних володінь. Німецькі колонії Того й Камерун перейшли відповідно до Англії та Франції. Англія отримала також Танганьїку (колишню Німецьку Східну Африку), Бельгія — Руанду та Урунді (нині — Бурунді). За Японією були закріплені Маршаллові, Маріанські та Каролінські острови в Тихому океані, а також китайська область Цзяочжоу та концесія в Шаньдуні.

Репарації. За умовами Версальського договору винуватцями війни були оголошені Німеччина та її союзники. їм призначили виплату репарацій. Суму репарацій (132 млрд золотих марок) визначили лише в 1921 р. на Лондонській конференції. Франція отримала 52 % від загальної суми, Англія — 22 %, Італія — 10 %.

Демілітаризація Німеччини. Версальський договір забороняв загальну військову повинність у Німеччині, не дозволяв їй мати підводний флот, військову та морську авіацію. Кількісний склад армії не міг перевищувати 100 тис. осіб.

Ратифікація — затвердження верховним органом державної влади міжнародного договору, який з моменту ратифікації набирає юридичної сили для держави.

Ліга Націй, офіційно утворена 10 січня 1920 р., не стала універсальним інструментом для підтримки миру й запобігання міжнародним конфліктам, хоча стаття 16-а її Статуту передбачала застосування економічних і політичних санкцій проти агресора. Вона не змогла зупинити розв'язання Другої світової війни. Спадкоємицею Ліги Націй стала Організація Об'єднаних Націй (ООН), створена в 1945 р.

За умовами Сен-Жерменського договору з Австрією, підписаного 10 вересня 1919 р., колишня Австро-Угорська монархія припинила своє існування. Частина Південного Тіролю переходила до Італії, Чехія та Моравія стали частиною нової держави — Чехословаччини, Буковина передавалась Румунії.

Австрія могла мати 30-тисячну армію, її флот переходив до союзників.

Заборонялось об'єднання Австрії та Німеччини. «Особливою декларацією» унеможлилювалися будь-які політичні та економічні зв'язки Австрії з Угорщиною доти, доки остання не визнає умови мирного договору.

За умовами мирного договору з Болгарією, підписаного 27 листопада 1919 р. в Нейї, частина території країни відійшла до Королівства сербів, хорватів і словенців, а також Румунії. Південна Добруджа лишилась у складі Румунії.

Болгарію позбавили виходу в Егейське море. Чисельний склад армії обмежувався кількістю до 20 тис. осіб.

4 червня 1920 р. було підписано мирний договір з Угорщиною, за яким Хорватія, Бачка й західна частина Банату передавались Королівству сербів, хорватів і словенців; Трансільванія та східна частина Банату — Румунії, Словаччина й Закарпатська Україна — Чехословаччині. Угорщина могла мати армію до 35 тис. осіб і повинна була сплачувати репарації переможцям.

Севрський договір, укладений державами-переможницями з Туреччиною 10 серпня 1920 р., зафіксував поділ Османської імперії, яка втрачала близько 80 % своїх володінь (Палестину, Трансйорданію, Ірак, Сирію, Ліван та інші території). Туреччині лишили частину півострова Мала Азія та смужку європейської території з містом Константинополь.

Зона чорноморських проток контролювалась країнами Антанти (головним чином Англією). Протоки були демілітаризовані, а будь-які нечорноморські держави отримували право проводити через них свої військові кораблі.

У центрі суперництва була боротьба за сфери впливу в Китаї. Американці, домагаючись панування на всій території країни під гаслом впровадження політики «відкритих дверей», вимагали обмеження одностороннього впливу інших держав і, передусім, Англії.

Американський капітал намагався проникнути в басейн ріки Янцзи та Південний Китай, де панували англійці. Інтереси Англії та США перетинались також в інших країнах Південно-Східної Азії.

Найгострішими політичними проблемами англо-американських відносин були в цей час питання про морські озброєння та англо-японський союз.

Англії довелось піти назустріч американським вимогам і в питанні щодо англо-японського союзу. Маючи на початку сторіччя антиросійську, потім антинімецьку, і лише почасти антиамериканську спрямованість, цей союз після Першої світової війни був спрямований переважно проти Сполучених Штатів. Цей союз викликав суперечності навіть у самій Британській імперії. Представники Канади та Південно-Африканського Союзу неодноразово заявляли, що добрі відносини із США — це основа їхньої зовнішньої політики, а союз із Японією псує ці відносини.

На 1918—1919 рр. японські капіталовкладення в Китаї досягли суми, близької до англійських капіталовкладень. У липні 1921 р. «Китайська асоціація» в Лондоні (організація англійських промисловців, що вели торгівлю з Китаєм) звернулася до англійського міністерства закордонних справ з листом, у якому вимагала замінити англо-японський договір угодою чотирьох держав.

У далекосхідному регіоні загострювалися суперечності між США та Японією через територіальні придбання Японії в Китаї та басейні Тихого океану, а також значне посилення її економічного й політичного впливу. Після завершення війни далекосхідні ринки стали вагомими для американських підприємців і банкірів. Цьому сприяло офіційне відкриття в 1920 р. Панамського каналу, який набагато скоротив морський шлях між портами США й Далеким Сходом. Відносини між двома країнами ускладнювались також через їхні намагання посилити свій вплив на сході радянської Росії.

Правлячі кола США й Японії почали відкрито говорити про можливість воєнно-морського зіткнення. Основні сили американського флоту були переміщені з Атлантичного в Тихий океан.

Урок № 8

Дата: 23.10.2023

Тема: Вашингтонська конференція.

Мета: охарактеризувати Вашингтонську конференцію; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого.

Хід уроку:

Вашингтонська конференція відбулася у Вашингтоні 12 листопада 1921 р. — 6 лютого 1922 р. У роботі конференції брали участь представники США, Великої Британії, Китаю, Японії, Франції, Італії, Нідерландів, Бельгії та Португалії. Були присутні також делегати, які виступали від імені британських домініонів й Індії. Делегації радянської Росії та Далекосхідної республіки (маріонеткової держави, створеної радянською Росією), не допустили на конференцію.

Провідна роль на конференції належала Сполученим Штатам. Своім першорядним завданням вони вважали ліквідацію англо-японського союзу.

Договір чотирьох держав було підписано 13 грудня 1921 р. Свої підписи під ним поставили представники США, Великої Британії, Франції та Японії. Він передбачав спільний захист сторонами, які уклали договір, «територіальних прав» на Тихому океані. У договорі було зафіксовано, що після його ратифікації англо-японський союз втрачав свою силу.

Це був великий успіх американської дипломатії: Великій Британії довелось відмовитись від англо-японського союзу й дати згоду на участь в угрупованні, де головна роль належатиме Сполученим Штатам.

Договір п'яти держав (США, Великої Британії, Японії, Франції та Італії) був підписаний 6 лютого 1922 р. і спрямований на обмеження військово-морських озброєнь та зміну їхніх співвідношень на користь США.

Договір п'яти держав «Про обмеження морських озброєнь» встановлював співвідношення тоннажу лінійних кораблів та авіаносців для США, Великої Британії, Японії, Франції, Італії в пропорції 5:5:3:1,75:1,75. Договір істотно обмежував інтереси Франції, флот якої мав контролювати величезну за розмірами колоніальну імперію.

Успіх американців полягав також у тому, що вони примусили Велику Британію відмовитися від давнього правила, за яким її флот не повинен бути слабшим від флотів двох інших сильніших морських держав разом узятих.

Договір дев'яти держав (США, Великої Британії, Франції, Японії, Італії, Бельгії, Нідерландів, Португалії та Китаю) був спрямований на дотримання принципу «відкритих дверей» у Китаї і проти домагань Японії на монопольне панування в цій країні. Він був підписаний 6 лютого 1922 р. Договір відобразив тимчасовий баланс американо-японського суперництва в Китаї. Уклали його в той час, коли в Китаї не припинялась громадянська війна. Японське керівництво зробило ставку на уряд генерала Чжан Цзоліня, який захопив владу в Північно-Східному Китаї. Проте напередодні Вашингтонської конференції в Пекіні відбувся новий державний переворот, і до влади прийшов уряд, що орієнтувався на Сполучені Штати та Велику Британію.

Японія змушена була евакуювати свої війська з деяких територій Китаю, однак Токіо продовжував наполягати на своїх «особливих інтересах» у цій країні й відхилив вимоги Китаю про виведення японських військ із Південної Маньчжурії.

Вашингтонська конференція продемонструвала зростання впливу США в міжнародних відносинах у цілому й у Далекосхідно-Тихоокеанському регіоні зокрема. Водночас рівновага, яка настала в результаті зустрічі в столиці США, була нестійкою. Уже в ході самої конференції США заявили про недостатність японських поступок у Китаї.

Японія відразу після завершення конференції вирішила переглянути рішення, ухвалені у Вашингтоні, що породжувало нове, небезпечне вогнище майбутньої конфронтації на Далекому Сході.

Питання для самоперевірки:

1. Які цілі ставились перед Лігою Націй при створенні цієї міжнародної організації?
2. З якими країнами-союзниками Німеччини були укладені мирні договори?

Домашнє завдання: дати відповіді на питання для самоперевірки, законспектувати матеріал з теми

Рекомендована література: підручник по Всесвітній історії (рівень стандарту). 10 клас. Гісем О. В.; Всесвітня історія. Рівень стандарту. 10 клас. Полянський П. Б.; Всесвітня історія. Рівень стандарту. 10 клас. Щупак І. Я.; Всесвітня історія. Рівень стандарту. 10 клас. Ладиченко Т. В.

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00